

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Volvminibvs Comprehensvs

[Tractatus de attributis, de visione beatifica, de scientia Dei ac de ejus voluntate et providentia]

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. I. Conclusio negativa statuitur, & variis authoritatibus & rationibus suadetur

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77132](#)

DISPUTATIO QUARTA

424

82.

Ad tertiam probationem, conceffio Antecedente, neganda est Consequentia & paritas. Ratio discriminis est, quia mercator est aliqua persona particularis, qua solum intendit bonum particulae & utilie, non vero bonum commune & generale totius universi; unde si ille posset adhibere media efficacia ad conservationem mercium, imminente tempestate, & ea tamen respueret, vel negigeret, non censeretur habere voluntatem veram & sinceram de illarum conservatione, Deus autem est causa generalis, & universalis provvisor, qui non solum debet intendere & procurare bonum particulae aliquorum hominum, sed etiam bonum generale totius universi, & permettere quod aliqua creatura deficiat, & frustreretur suo fine: quare, licet non conferat omnibus media efficacia ad salutem, habet tamen veram & sinceram voluntatem illos salvandi, quamvis inefficacem & conditionatam, modo infra explicando.

83.

Objecies ultimò: Voluntas signi non est formaliter in Deo, sed solum metaphorice: Arqui voluntas antecedens salvandi omnes homines, est voluntas signi: Ergo non est in Deo formaliter. Major constat ex iuris dictis. Minor probatur ex D. Thome opusculo de Præscientia & Prædestinatione cap. 6. ubi ait: Deus dicitur rebus a quid duxi: uno modo proprie, & sic dicitur velle aliquid cuius voluntas vera in eis, quod sibi complacet; hoc dicitur voluntas beneficiorum, quae semper in omnibus insuffisit impletur, & de hac loquitur Scriptura Ioseph 46. Omnis voluntas mea sit. Alio modo dicuntur velle aliquid metaphorice, id est per similitudinem, eo quod ad modum voluntatis haberet, in quantum præcipit, consulit, prohibet, vel permittit aliquid; & hoc dicitur voluntas signi, quae non semper impletur, de qua dicit Apostolus 1. ad Timon. 2. qui vult omnes homines salvos fieri, cum tamen omnes salvati non sunt, sed multi damnantur.

84.

Respondeo concilia Majori, negando Minorem: ad cujus probationem in primis dico opusculo illud non esse D. Thome quod mihi suadent tria. Primum est, illud inter alia opuscula non inveniri. Secundum, in Romana editione, quia alii est preferenda, tale opusculo in illius operibus non haberi. Tertium, quia D. Thomas sibi manifeste conradiceret, cum apertissime doceat locis supra relatis, voluntatem de salute omnium hominum, non esse voluntatem signi, sed beneficiorum.

85.

Secundò responderi potest, talem voluntatem referri posse, vel ad voluntatem signi, vel ad voluntatem beneficiorum, secundum diversas considerationes. Prout enim denotat actum divina voluntatis formaliter in Deo existentem, voluntas beneficiorum dicitur: quatenus vero aliquo signo exteriori manifestatur, voluntas signi appellatur: ut explicat S. Doctor super caput 1. Epist. ad Timon. 1. his verbis: Velle ponitur quandoque pro voluntate beneficiorum, quandoque pro voluntate signi. Pro voluntate signi vult salvare omnes, quia omnibus proposuit salutis precepta, consilia, & remedia. Pro voluntate beneficiorum sic exponi potest quatuor modis &c. Unde quando S. Thomas in prædicto opusculo de Præscientia & Prædestinatione afferit quod voluntas illa, quæ Deus vult omnes homines salvos fieri, est voluntas signi, per hoc non excludit, quin sit etiam voluntas beneficiorum: nihil enim prohibet (ut supra ex eodem sancto Doctore ostendimus) de eodem secundum diversas considerationes, esse voluntatem beneficiorum & signi.

Art. 1.
§. 3.

ARTICULUS IV.

An voluntas antecedens salvandi omnes homines fit conditionata, & expectans consensum & determinationem voluntatis humanæ?

P Artem affirmativam tenent communiter Recentiores cum Molina, assertentes voluntatem Dei antecedentem, dici conditionatam, eò quod pendeat à consensu liberi arbitrii, tanquam à conditione quam expectat, & ex ius defectu redditur inefficax, ac frustratur suo effectu.

Addunt aliqui, quod si Deus voluntate aboluta & per se efficaci vellet salvare homines, & orum libertas destrueretur, quia ex illa inducitur necessitas antecedens, libertatis contraria, unde Petavius Tomo 1. libro 10. cap 3. docet, Deum erga Omnes homines quādam voluntatis propensione ferri, ut eos salvos ac beatos vellet, & quidem efficaci quantum est ex se, non autem absoluta & conditionis experta voluntate, sed ad talem conditionem implicata, si & ipsi consentire voluerint.

C Hæc tamen sententia, & hic modus explicandi voluntatem antecedentem, diplicet omnibus D. Augustini & S. Thomæ Discipulis, qui cum utroque sancto Doctore constantissime assertunt, voluntatem Dei esse de se efficacem; illa, quæ non expectat, sed causare contentum & determinationem liberi arbitrii creari, ut si ostendemus disputatione sequenti, ubi agamus de divinorum decretorum efficacia & causitate.

S. I.

Conclusio negativa statuitur, & variis argumentis & rationibus suadetur.

D Ico igitur, Voluntatem antecedentem salvandi omnes homines, non dici conditionatam, ex eo quod pendeat à consensu voluntatis humanæ, tanquam à conditione quam supponit, vel expectat à libero arbitrio: Sed quia importat actum conditionatum, quo Deus vellet salutem omnium hominum, nisi hoc repugnat ordinis sua providentia, & nisi ex hoc impeditur bonum universale sua justitia, & manifestatio suorum attributorum.

E Conclusio sic explicata probatur primò ex D. Thome supra relato in 1. dist. 46. quod. i. art. 1. ad 2. ubi ait: Voluntas antecedens potest dici conditionata, nec tamen est imperfectio ex parte voluntatis divinae, sed ex parte voluntatis, quod non accipiatur cum omnibus circumstantiis, quæ exigunt ad rectum ordinem in salutem. Quibus verbis aperte docet voluntatem antecedentem non dici conditionatam, eò quod pendeat tanquam à conditione, à consensu & determinatione liberi arbitrii, ut assertur Recentiores, sed ex eo quod attingat suum objectum, scilicet salutem hominum, ut præcisam à circumstantiis particularibus: manifestatione scilicet sua justitia, pulchritudine universi &c. quia illam vellet, nisi tales considerations obstant. Idem docet in 1. ad Timon. cap. 2. lect. 1.

F Probatur secundò conclusio ex Augustino. contra

contra Julianum cap. 8, & in Enchiridio cap. 25, & 27, ubi ait: *Muli salvi non sunt, non quia ipsi nati, sed quia Deus non vult, quod absque ulla contraria manifestatur in parvula.* Quibus verbis non solum clare docet nostram conclusionem, sed etiam efficacem insinuat rationem ad illam demonstrandam. Nam voluntas antecedens (ut communiter docent theologi contra Vazquem) comprehendit non solum adulti, sed etiam parvulos sine baptismo decedentes. Sed talis voluntas prout se extendit ad parvulos, non potest dici conditionata, si ipsi velint, ut constat, cum illi non habeant usum rationis & libertatis arbitrii. Neciam si parentes eorum velint eos baptizari, ut eorum baptismo non ponant impedimentum. Tum quia baptismus, pueris in utero nato decedentibus, humana diligentia appetitione potest, cum in tali statu non possint illis operationi ministrorum Ecclesiae ut docet S. Thomas 3 p. qu. 68. art. 11. Tum etiam, quod ait Augustinus de Dono persever. cap. 12. Quod dicunt quod parvulus aliquando, antequam illi ministerium baptantis succurriri posset, expirat: *perinde enim felicitatibus parentibus.* & paratus natus, ut bapt. s. nus parvulo detur. **DEO TAMENR NOLENTE NON DATUR.** Et libro 6. contra Julianum cap. 5. Aliquando (inquit) adoptat in filium, quem formauit in utero immundissime scemina, & ali quando **NON VULT** esse filium suum, quem formauit in utero sua. Ille quippe ad baptismum nescio quā præsione pervenit, iste repentinā morte non perveriet. Atque ita Deus, in cuius potestate sunt omnia, faciat eis in Christi consortio, quem formauit in dia boli animaliis; & **NON VULT** esse in regno suo, quem formauit in templo suo. Similia habet Epist. 105. & 107. de Gratia & libero arbitrio cap. 22. de natura & gratia cap. 28. & alibi: *Ego.*

Probatur tertio conclusio: *Quia Pelagius in commentario horum verborum A postoli, Deus vult omnes homines salvos fieri, eodem modo illa exponit que Recentiores: ait enim, Deum vult omnes homines salvos fieri, si ipsi tamen volunt Dei conformati voluerint. Eadem interpretationem adhibebat Julianus eus Discipulus, ut retinet D. Augustinus libro 4, contra eundem Julianum cap. 8, his verbis: Sed pons apostolus tam nonnullum, & ab eo diuis pulsantibus aperiri, qui omnes homines vult salvos fieri, & in agnitionem venire: ut videatur intelligamus, docentibus vobis, ideo non omnes homines salvos fieri, & in agnitionem veritatis venire: quia ipsi nolunt petere, cum Deus vult dare; volunt querere, cum Deus vult ostendere; nolunt pulsare, cum Deus vult impetrare.*

Iudeocebant Semipelagiani, ut colligitur ex Epistolis Prosperi & Hilarii ad Augustinum, & factur Petavius de Theol. dogm. Tomo 1. libro 9. cap. 6. his verbis: *Petrus Diaconi in Epistola ad Regentum de incarnatione & gratia Christi, Semipelagianorum rationem refellit, agens Deum velle omnes homines salvos fieri, sed verum voluntate fieri ut non salvenerit. Unde Beatus Remigius Archiepiscopus Lugdunensis, in libro de tribus Epistolis, postquam tres expositiones, quas adhibet Augustinus, prædictis verbis A postoli retulit, loquens de quarta, quae est Damasceni, sic ait: In quarto autem modo illa sua dubio carentiam est, quia & occasionem Pelagianam prævitati prober, que Deum, ut salver homines, humanas expectare afferit voluntates. Idem*

Tom. I.

Afferit Magister sententiarum in 1. dist 46. ubi dicit, quod occasio horum verborum Apostoli Deus vult omnes homines salvos fieri, multi à veritate deriverunt, dicentes Deum multa fieri velle quia non sunt.

Respondent Adversarii: Pelagianos & Semipelagianos in hoc errasse, quod asserterant omnes homines salvos fieri, si ipsi velint, voluntate naturali, & præcedente gratiam: esse autem Catholicam doctrinam, afferere Deum velle omnes homines salvos fieri, si ipsi velint, voluntate præparata per gratiam; quamvis talis gratia subdatur libero arbitrio, quantum ad efficaciam & usum, & illius applicationem & determinationem expectet, ut inactum determinatum exeat.

Sed contra primò: Pelagius in tertio saltē statu sua hæresis admisit gratiam internam illuminantem, & moraliter excitantem, ut aperit colligitur ex Augustino in libro de Gratia Christi capite 7, ubi sic Pelagium loquenter inducit: *Adjurat enim nos Deus, dum cordis nostri oculos aperit, dum nobis, ne presentius occuperimur, futura demonstret, dum diazoli pandit infidias, dum nos multiformi & ineffabiliter dono*

GRATIA COELESTIS ILLUMINAT.

Et capite 10. ejusdem libri ait idem Pelagius: *Operatur Deus in nobis velle quod bonum est, velle quod sanctum est, dum nos terrenis cupiditatibus delitos, auctorum more animalium, tantummodo presentia diligentes, future gloria magnitudine & priorum pollicitatione succendit, dum revelatione sapientie in desiderium Dei, stuporem suscitat voluntatem. Dum nobis (quod tamen atri negare non metuit) SUADET omne quod bonum est.*

Ergo quando Pelagius & Julianus dicebant, velle Deum omnes homines salvos fieri, si ipsi velint, aut consentiant, non loquebantur de voluntate aut contentiu mei naturali, & præcedente omnem gratiam, saltē interius illuminantem, & moraliter excitantem, qualem solum admittunt Adversarii; sed de voluntione & consensu, qui erat a voluntate sub gratia constituta, non tamen ab illa applicata & determinata. Quidachue evidenterius est in Semipelagianis, ut colligatur ex D. Prospero in Epistola ad Augustinum, versus finem: ubi Pelagianorum sententiam ieirens, sic ait: *Per omnia inventur & una sententia, quā prædestinationem Dei secundum præscientiam receperunt, ut ob hoc Deus alios sapiens, alios contumelie fecerit, quia finem uniuscuiusque præviderit.*

Et sub ipso GRATIA ADJUTORIO, in sua futurus esset voluntate & actione præsuerit. Ecce voluntatem, seu voluntatis determinationem & consensum prævisum, non sine auxilio Dei, sed sub ipso gratia adjutorio, possumus à Semipelagianis, quamvis non ab ipso causatum.

Secundò, dato etiam & non concesslo, quod Pelagiani & Semipelagiani intelligerent hæc verba A postoli, Deus vult omnes homines salvos fieri, si ipsi velint, voluntate mei naturali, & per gratiam nullatenus præparata; hoc tamen non solum in eis reprehendebant Sancti Patres, sed præcipue hoc in eis clamabant, quod dicent, Deum ira velle omnes homines salvos fieri, quod per voluntatem creatam poterat frustrari & impediti divina: Sed hoc idem afferunt Adversarii. Ergo ab illis totaliter non discedunt. Minor constat, Major autem proba.

DISPUTATIO QUARTA

probatur ex verbis Petri Diaconi, & Magistri fermentiarum suprà relatis: ait enim Magister, quòd occasione horum verborum Apostoli, multi à veritate deviaverunt; dicentes Deum multa fieri velles que non sunt. Idem colligitur ex Augustino in Enchiridio cap. 103, ubi postquam prædicta Apostoli verba exposuit secundum distributionem accommodam, vel incompletam, addit: Illa quocumque alio modo intelligi posse, dum tamen credere non cogitur, aliquid omnipotenter Deum voluisse fieri, factumque non esse. Item beatus Remigius loco suprà citato ait: hanc sententiam Apostoli, Deus vult omnes homines salvos fieri, fideliter posse recipi, si hanc voluntatem bonitatis sua erga salutem hominum, non creditur humana obstante voluntate implere non posse. Et addit: Quid ergo restat, nisi ut ille qui omnia quacumque voluit, fecit, ideo hoc non faciat, qui noluit, non quia non posset? quia sicut vere omnia que voluit, fecit, ita verè notuit que non fecit: quos ergo voluit salvare salvavit, quia omnia quacumque voluit, fecit. Denique Luper Servatus de tribus questionibus quæst. 2. de Prædestinatione, sic habet: Quod venerabilis Paulus ait, qui vult omnes homines salvos fieri, non sic accipendum est, quasi cum Deus vult generaliter omnes fieri salvos, quibusdam impudentibus impotentissimus, non valeat omnipotens implere quod velit; sed ita potius, quod illis sive voluntibus sive noletibus (nam plure in infantili atate baptizari, horum non habentes discrimen, mox vitâ excedentes transiunt ad gloriam) salvantur omnes, quoscumque ille salvare voluerit.

93. Quartò probatur conclusio Deus ut supremus Dominus gloria ante prævisa hominum merita & demerita elegit efficaciter quosdam ad gloriam, & voluit alios effacaciter excludere ab illa ut beneficio indebito, ut ostendemus in Tractatu de Prædestinatione, constatque ex illis verbis Pauli ad Roman. 9. Non ex operibus, sed ex rocante dictum est: Iacob dicit: Etsi autem odio habui. At cum voluntate efficaci excludendi reprobus à gloria ante prævia eorum demerita, non est compatibilis voluntas conditionata conferendi illis glosiam, sub conditione quod per ipsos non stererit, ut de se est manifestum: Ego voluntas antecedens non habet pro objecto gloriam, ut futuram sub conditione quod homines velint, aut per ipsos non stererit.

94. Quintò suaderetur conclusio. Decretum conditionatum, seipso producit effectum, per hoc præcisè quod purificetur conditio: Sed voluntas antecedens salvandi omnes homines, etiam si ponetur conditio, nempe humana volitio, aut non resistenter liberi arbitrii, non haberet effectum, absque adjuncta efficacia voluntate Dei: Ergo non terminatur ad gloriam sub prædicta conditione futuram. Major constat, Minor vero in qua est difficultas probatur primò: quia ut exprestè docet S. Thomas I. ad Annibaldum dist. 46. quest. unicā art. 2. ad 2. voluntas antecedens non habet effectum, nisi voluntas consequens adjungatur. Secundò, quia alias totum prædestinationis negotium, in purificatione illius conditionis considereret, & consequenter, per hoc præcisè quod homines per liberum voluntatis consilium, intelligerentur determinare voluntatem illam antecedentem & conditionatam, prædestinati intelligerentur, & à reprobis discriberet; & sic prædestinatus seipsum à reprobo discerneret, contra illud Pauli: Quis enim te discernit? Item prædestinatione electorum non esset

A providentia specialis ordinis supernaturalis, sed ad generalem, per quam Deus omnes homines ad finem supernaturalem elevavit, & media sufficiencia ad illum consequendum preparavit, reduceretur: quæ falsa sunt & erontur in Tractatu de Prædestinatione confitab.

Denique probatur conclusio: Cum homines non possint velle salutem, nisi Deus velit eos velle, & nisi in eis operetur ipsum velle, ut docet A postolus ad Philipenses, & Augustinus in Solil. cap. 24 dicens: Velle quod bonum est non possum, nisi tu vela, implicat quod in Deo sit decretum, aut volitus salvandi homines, dependens tanquam à conditione, a consensu &

B volitione hominum, illamque ab humana voluntate expectans. Unde Ecclesia Lugdunensis in libro de Defense veritatis sacra Scriptura: Certè illud in hac questione manifestum est, quod erat si gener aliter & indifferenter, omnes homines Deus vult salvos fieri, in aliorum tanquam cordibus, benignitate misericordie sua, ipse operatur eandem voluntatem suam, ut & ipsi salvati velint, & salvantur: qualibus & Apostolus dicit cum timore & tremore vestram salutem operamini, Deus est enim qui operatur in nobis & velle & perficere pro bona voluntate. In aliorum autem cordibus, severitate iusti & occulti iudicis sui, non operatur hanc salutarem voluntatem, sed dimittit eos in suo arbitrio, ut quoniam lauerunt credere, iusta volitione dementur.

§. II.

Precipuum Adversariorum fundamentum convallisur.

C Ontra istam conclusionem objicunt Adversarii: Deus non salvat homines nisi velint, & sua gratia & vocatio liberè consenserant; juxta Iud. Augustini: Qui creavit te sine te, non salvavit te sine te. Ergo voluntas salvandi omnes homines, dependet à voluntate liberi arbitrii, tanquam à conditione quam Deus à voluntate humana expectat. Quod potest confirmari ex verbis Ambrofii, qui expponens hunc locum Apostoli, Deus vult omnes homines salvos fieri, ait: Deus vult omnes homines salvos fieri, si accedant ad ipsum: non enim sic vult salvare, quod nolet salvantur, sed vult salvare si ipsi velint.

Respondeo concilio Antecedenti, negando. Consequenti. Licet enim Deus noui salvet homines, nisi volentes, & sua vocatione liberè consentientes, hanc tamen liberam voluntatem & consensum non expectat, nec emandat, ut ita loquar, ab humana voluntate, sed illum intus in corde hominis per suam gratiam in prædestinationis infallibiliter operatur, applicando voluntatem illorum ad liberè contentendum gratia vocanti & moraliter excitanti. Quare diligenter observandum est, quod quando dicimus, voluntatem quam Deus habet salvandi homines, non dependere tanquam à conditione, à consensu seu volitione hominis, per hoc non intendimus negare liberum hominis arbitrium Deo consentire, & liberè cooperari ad suam justificationem & salutem (hoc enim de fide certum est, & definitum in Tridentino contra impium Lutherum, dicentem in justificatione liberum arbitrium non cooperari Deo moventi & excitant, sed merè passivè se habere, recipiendo motum à solo Deo productum) sed solum:

con-